

ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЛІ КОНТРОЛІНГУ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ

Політична та економічна кризи, нестабільне економічне законодавство, зatoryжна антитерористична операція на сході країни, високі темпи інфляції, різке коливання валютних курсів, а також невизначені пріоритети державного регулювання економіки негативно впливають на діяльність підприємств. У зв'язку з цим, система раннього попередження та реагування на будь-які проблеми підприємства вимагає нових підходів до управління функціонуванням підприємства, які були б засновані на новітній парадигмі менеджменту та відповідали б сучасним реаліям міжнародного і вітчизняного бізнесу.

Одним із дієвих засобів забезпечення ефективного управління підприємством є впровадження системи контролінгу.

Семенов Г. важливість впровадження на підприємстві контролінгу та його впливу на діяльність суб'єкта господарювання обгрунтовує такими причинами [1, с. 112].

По-перше, підприємству необхідно швидко реагувати та пристосовуватися до змін внутрішнього та зовнішнього середовища, враховуючи загрозу виникнення непередбачуваних обставин, і визначати систему способів та методів їх врегулювання.

По-друге, ефективне функціонування системи контролінгу передбачає створення діючої системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесу прийняття рішень та узгоджену роботу всіх структурних підрозділів.

По-третє, це пов'язано з тим, що відсутні ефективні інструменти оперативного регулювання фінансового потоку на підприємстві, тобто можливості забезпечення узгодженості очікуваної величини фінансового потоку з потребами функціонування підприємства в розрізі видів діяльності, і внесення відповідних коригувань у разі виявлення відхилень.

Термін “контролінг” виник від англійського “to control” – контролювати, управляти, який, в свою чергу, походить від французького слова, що означає “реєстр, перевірочний список” [2, с. 41].

Визначення терміну контролінгу науковцями не є однозначним. Зокрема, Терещенко О. вважає, що контролінг – це спеціальна система методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства (зокрема фінансового менеджменту), що охоплює інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль і внутрішній консалтинг; система, орієнтована на майбутній розвиток підприємства; основною його

метою є орієнтація управлінського процесу на максимізацію прибутку й вартості капіталу при мінімізації ризику та збереженні ліквідності й платоспроможності підприємства [3, с. 137].

Рябенков О. вважає, що під контролінгом слід розуміти функціональну систему підтримки фінансового менеджменту, яка передбачає комплексне використання методик та інструментів бюджетування, планування, внутрішнього контролю, інформаційного забезпечення та ризик-менеджменту для оцінки загального фінансового стану підприємства, вчасного виявлення відхилень від запланованих показників та оперативного реагування на вплив негативних факторів і їх своєчасної нейтралізації з метою забезпечення позитивного довгострокового ефекту [4].

Васильєва Т. зазначає, що контролінг доцільно визначати як цілісну систему методів планування, обліку, аналізу та контролю, що оперує кількісними показниками і забезпечує підтримку фінансового менеджменту на підприємстві для досягнення мети його діяльності при максимально ефективному використанні фінансових ресурсів [5, с. 86].

Ми повністю підтримуємо думку Прокопенко О., що контролінг – центральна підсистема системи управління підприємством або окремим процесом, яка пов'язує, координує, узгоджує, спрямовує, контролює діяльність усіх функціональних управлінських одиниць з метою адаптації їх діяльності до змінних зовнішніх умов, здійснює інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень, і умовою існування якої є відповідний спосіб мислення керівництва, який сфокусований на оптимальному використанні усіх видів ресурсів і на тривалому розвитку підприємства [6, с. 31].

Порівнявши вказані вище визначення контролінгу, можна зробити висновок, що він є концепцією управління, направленою на координацію систем планування, контролю та інформаційного забезпечення для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень.

Отже, можна зауважити, що ефективне функціонування системи контролінгу можливе за умови комплексної співпраці та синхронізації діяльності різних структурних підрозділів підприємства, уповноважених на реалізацію функцій фінансового менеджменту. Дана координація забезпечує досягнення максимально позитивного ефекту в управлінні всіх бізнес-процесів суб'єкта господарювання та мінімізації часу між прийняттям, реалізацією управлінських рішень та отриманим у ході їх виконання результатом.

Література

1. Семенов Г.А. Фінансове планування і управління на підприємствах: навч. посіб. / Г.А. Семенов. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
2. Словник російсько-англійських термінів по контролінгу. – Калуга: Манускрипт, 2005. – 41 с.
3. Терещенко О.О. Поняття контролінг та управлінський облік у теорії і практиці / О.О. Терещенко // Фінанси України. – 2006. – № 8. – С. 137-145.

4. Рябенков О.В. Особливості організації системи фінансового контролінгу на промисловому підприємстві в умовах підвищення ризиковості його діяльності [Електронний ресурс] / О.В. Рябенков. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Efp/2011_11-12/Ryabenkov.pdf.

5. Васильєва Т.А. Фінансовий контролінг як інструмент управління економічними процесами на підприємстві / Т.А. Васильєва, О.В. Рябенков // Вісник Української академії банківської справи. – 2014. – № 1 (36). – С. 84-90.

6. Прокопенко О.В. Економічна суть контролінгу, його місце в системі управління підприємством / О.В. Прокопенко, Л.Б. Криворучко // Вісник Сумського державного університету. – 2011. – № 4. – С. 27-34.

Хахула О. З., ст. гр. ФСГм-11
Налукова Н. І., к.е.н., доцент

МЕТОДИ КОМПЛЕКСНОЇ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах однією з складних проблем в економіці України є незадовільний економічний та фінансовий стан вітчизняних підприємств. Зазначена ситуація пояснюється, перш за все, тим, що практично повністю вичерпали себе екстенсивні чинники економічного зростання, а інтенсивні чинники зараз використовуються не повною мірою. Для вирішення зазначених проблем необхідні новітні підходи до управління підприємствами у контексті здійснення комплексної фінансової діагностики їх діяльності.

Достовірність та реалістичність комплексної діагностики визначається обраними її методами, що відповідають адекватним умовам функціонування підприємства. Під методами діагностики доцільно розуміти способи та прийоми цільового оцінювання стану заданих об'єктів з метою інформаційного забезпечення прийняття управлінських фінансових рішень щодо функціонування підприємства. Вибір адекватних методів діагностики зумовлюється значним переліком чинників, пріоритетність, склад та структура яких формуються під впливом середовища функціонування. З огляду на вищезазначене, виникає необхідність у формуванні комплексної класифікації методів діагностики з метою їх систематизації, групування, структурування здійснення цільових діагностичних процедур.

До основних методів діагностики О.О. Гетьман, В.М. Шаповал та Т.О. Загорна відносять до такі [1, с. 10; 2, с. 22]: аналітичні; експертні; динамічне програмування; лінійне програмування.

В.В. Лук'янова доповнює вищезазначений перелік такими методами: аналоговими, методами моделювання, оптимізації, стохастичного програмування, економіко-статистичними тощо [3, с. 71]. Варто зауважити, що